

DOF - Dansk Ornitologisk Forening



Andet år i træk med succes for fiskeørnene i Gribskov

Fiskeørnene har for andet år i træk ynglet i den rede, de byggede i 2011. Luise Ekberg har som redekoordinator under DOF's Projekt Ørn fulgt fiskeørnenes hverdag gennem alle tre år. De oplevelser, hun har haft i forbindelse med sine observationer, deler hun her med Pandions læsere.

Fiskeørnene har, som de fleste nok ved, valgt at bygge rede i en udgået gran midt ude i Vandmosen i Gribskov. Det betyder, at der er stor risiko for, at træet vælter eller knækker, og derfor har jeg haft store bekymringer, når vinterstormene og sommerens tordentrusler har raset.

Så, at fiskeørnene nu er lykkedes med at fostre endnu to unger er jo helt fantastisk!

De vender tilbage

Gennem et sådant forløb lurder mange farer ud over de forskellige typer uvejr. En af de første var, da to grågæs havde indtaget reden i midten af marts måned og meget trofast sad der, når jeg var ude for at se efter fiskeørnene - havde de nu overtaget reden?

Stor lykke var det derfor, da jeg den 9. april kom ud og så, at en fiskeørn han sad hjemmefant på reden. Der var på det tidspunkt ikke nogen hun at se.

Dagen efter var jeg igen ude for at tilse redeområdet, og ved ankomsten så jeg hunnen sidde på reden. Få minutter efter kom hannen; fuglene parrede sig, og reden blev forstærket med flere grene.



Her ses fiskeørnene i gang med en af deres mange parringer. Den 25. april 2013. Foto: Per Ekberg.

Fiskeørnene har haft fred og ro, idet Naturstyrelsen sørgede for, at området blev afspærret fra den 1. april i lighed med sidste år. Interesserede tilskuere har kunnet studere fiskeørnene på behørig afstand fra tre steder uden for afspærringen - dels fra Gribsø Bakker på Nordvestsiden af Vandmosen, dels lige nedenfor Gribsø Bakker ved afspærringen (bedst om eftermiddagen) og dels på Østsiden af Vandmosen ved en Hochsitz tæt på stien (bedst om morgenen/formiddagen).

Hvis man har tilbragt nogen tid på et eller flere af observationsstederne, har man kunnet se hannen komme med store brasener, som han fortærede i toppen af et træ. Resterne forærede han til hunnen. Man har også kunne opleve parring, som ørnene har været meget flittige til.

Den 28. april påbegyndte fiskeørnene rugningen efter tilløb til dette dagen før. Hunnen rugede det meste af tiden, og hannen var ude for at fiske. Når hannen kom tilbage med fisk, sørgede han for, at hunnen også fik sin del. Han afleverede fisken på reden, og så fløj hunnen med fisken ud for at spise, hvorefter hannen overtog rugetjansen.



Hannen har netop afleveret en fisk til hunnen, som her drager væk fra reden for at fortære byttet. Mens hun spiser, ruger hannen på reden. Den 28. april 2013. Foto: Per Ekberg.

Den 5. juni oplevede jeg for første gang, at de voksne fiskeørne stod på reden og kiggede ned i redeskålen. De begyndte at fodre. Så var jeg klar over, at rugetiden var slut, og at der nu var mindst to unger, da de voksne fodrede hver sin unge. Redekanten blev forstærket og bygget højere, nærmest som en kravlegård.

Farer lurar konstant

I den næste tid sad hunnen på reden og vogtede på ungerne, men cirka 10 dage senere begyndte hun at forlade reden og sætte sig i et af de nærmeste træer for at holde vagt. Når hun forlader reden, kommer hun med en kort advarende lyd, hvorefter ungerne prompte "dækker" som hunde og ligger stille, indtil hun vender tilbage til reden.

Når ungerne ligger helt stille i reden, falder de sammen med redeomgivelserne og er derfor godt beskyttet mod prædatorer.



En typisk position for de vagtsomme forældre. Her ses hunnen holde vagt i et udgået træ nær reden. Den 16. juli 2013. Foto: Per Ekberg.

Dette fænomen har jeg også observeret på webcams fra fiskeørnereder i Estland. Det samme sker hver gang, der kommer en fremmed rovfugl hen over reden, og her flyver en af de voksne fiskeørne prompte op og driver den ubudne gæst væk.

Ubudne gæster kommer jævnligt ind over reden, og faren for prædation lurser. Over reden i Vandmosen er der observeret havørne, hvepsevåger, musvåger, rørhøge og ravne, som alle er blevet jaget væk. Herudover har vi duehøgen, som yngler kun få hundrede meter fra fiskeørnene.

Om de er en alvorlig trussel, er svært at sige, da der i bøgerne står, at duehøgen ikke jager tæt på deres eget territorium. Ikke desto mindre bliver den også jaget eftertrykkeligt på porten.

Prædation er en alvorlig trussel for fiskeørnene, hvor vi netop i år har haft den triste oplevelse, at fiskeørneparret ved Flyndersø i Nordvestjylland mistede alle deres tre unger. I første omgang gik mistanken til en skovmår, men efter at have studeret fjerresterne, er mistanken flyttet til stor hornugle, som der er en del par af i Jylland. Den er kendt for bl.a. at tage duehøge. Stor hornugle findes dog ikke som ynglefugl på Sjælland.

Netop derfor har det vakt stor bekymring, at et ornitologpar den 29. juli observerede tre unge mennesker komme gående fra Gribsøområdet med en stor hornugle i strop. Hvad de (falkonerer?) skulle ude i skoven med en stor hornugle er svært at vide, men man kan da frygte, at de jager rovfugle med den.

Så hvis nogle af jer skulle støde på dem igen, så bør I straks anmelde det til vildtkonsulenten i Naturstyrelsen på mobil: 23 21 53 14. Han vil så forestå anmeldelse til politiet. Tag gerne foto som dokumentation, hvis det er muligt.

Fremmed fiskeørn accepteret

Ud over de nævnte rovfugle, som har gæstet redeområdet, har vi observeret en fremmed fiskeørn han i nærheden af reden. Det er i sig selv ikke usædvanligt, men i dette tilfælde har vi aldrig oplevet, at den er blevet jaget væk.



Her ses den fremmede fiskeørn, som har besøgt fiskeørnene i Gribskov gentagne gange i løbet af ynglesæsonen. Måske er der tale om en af parrets unger fra sidste år. Foto: Per Ekberg.

Den fremmede han har blandt andet været kendetegnet ved at være i fældning i hale, hånd- og armsvingfjer, og den har været let at genkende. Man kan jo undre sig over, at den får lov at kredse rundt lavt over redeområdet, og vi har observeret, at ørnene ”snakker” sammen.

Begge voksne ynglefugle er blevet siddende i toppen af deres udkigstræer. Derfor kan man jo få den tanke, at det kunne være en af parrets unger fra sidste år. Det, der taler imod denne teori, er, at der i litteraturen står, at de unge fiskeørne bliver i Afrika eller Middelhavsområdet til de er 2-3 år gamle.

Men det er jo påfaldende, at denne fiskeørn får lov at være der, lige som vi ser det hos havørn, hvor sidste års unge også gæster forældrene.

Vi kan læse os til, at de unge fiskeørne (2-3K), er meget vanskelige at bestemme. Så er der noget, vi ikke ved om unge fiskeørne? Vi har jo observeret, at andre fremmede fiskeørne bliver jaget væk på lige fod med andre rovfuglearter.

Men alle de farer, der har luret på fiskeørneparret og deres unger, ser nu heldigvis ud til at være eliminerede.

Ungerne flyver

Den 28. juli fløj den største af ungerne ud over redekanten for første gang, efter at den i et par uger havde trænet vingerne på reden. De sidste dage inden udflyvningen havde begge unger øvet så meget, at de lettede op til én meter over reden, dog uden at flyve.



Her laver ungerne flyveøvelser i reden. Først 12 dage senere tog den største unge sin første flyvetur. Den 16. juli 2013. Foto: Per Ekberg.

Dagen efter kunne begge unger ses flyve fra reden. Sidenhen har de trænet deres vinger flittigt og sidder kun sjældent på reden, men de har dog opholdt sig i nærheden.



Her laver den mindste af ungerne flyveøvelser på reden, efter at storesøster allerede har været ude at flyve. Den 28. juli 2013. Foto: Per Ekberg.

Fodringen af ungerne sker stadig på reden. Når fodringstidspunktet nærmer sig, flyver ungerne op på reden og sidder og tigger meget højlydt, så det kan høre vidt omkring. Hannen kommer med fisken og lægger den på reden, hvorefter en af ungerne flyver ud med den.



Hannen flyver ind til reden med en fisk i fangerne. Den 28. juli 2013. Foto: Per Ekberg.

Sidste år forlod hunnen familien kort efter den 24. august, og hannen blev i redeområdet med ungerne, hvor vi så dem sidste gang den 16. september. I år var hunnen fortsat hos familien d. 24. august, men vil formentlig snart forlade området for at trække til Afrika.

Sidste år var ungerne ikke uden for redeområdet for at lære at fiske, da vi uanset dato og tidspunkt på dagen altid traf ungerne "hjemme". Og i år tyder det på, at det samme gør sig gældende, hvor hannen forsørger ungerne alene, når hunnen har forladt familien.

På baggrund af sidste års yngleperiode er afspærringsperioden forlænget frem til den 1. september, og det passer nok fint med tidspunktet for afrejse.

Dagbog

Som noget nyt har Naturstyrelsen i år - på min opfordring - sat en stolpe med en dagbog ved observationsstedet i Gribsø Bakker. Her har alle kunnet notere deres oplevelser med fiskeørnene til glæde for øvrige besøgende, og det har givet mig værdifulde oplysninger fra de perioder, hvor jeg ikke selv har kunnet observere derude.

Rigtig mange har skrevet i dagbogen, og det er interessant læsning. Når jeg har været der, har jeg taget billeder af notaterne. Tusind tak til alle, som har bidraget!!!

Fremtiden

Træet, som fiskeørnene har valgt at bygge rede i, er et træ, som er gået ud for mange år siden. Dets levetid som redetræ er dermed begrænset.

Derfor har Naturstyrelsen i samarbejde med Per Ekberg og mig topkappet nogle egnede graner i nærområdet. Om fiskeørnene til sin tid vil benytte disse til en ny rede, er et godt spørgsmål.

Jeg har gennem de seneste tre år funderet meget over, hvorfor der ikke er flere ynglepar, når nu der gennem årtier har været rigtig mange oversomrende fugle. En af grundene kunne være, at der mangler redetræer; der synes jo at være rigeligt med føde.



Hele familien er samlet i reden på dette foto. Det bliver spændende at se, om ungerne med tiden vil vende tilbage til området som ynglefugle. Den 27. juli 2013. Foto: Per Ekberg.

Fiskeørnen kræver 360 graders udsyn og en flad trækrone, når den skal bygge rede, og hvor finder den et sådant træ i Danmark? Ikke mange steder! En mulighed kunne derfor være at opstille nogle høje pæle med en redeplatform i toppen, så kravene til fiskeørnereden er opfyldt.

Jeg forestiller mig, at sådanne platforme kunne sættes op ved Solbjerg Engso og ved Strødam Engso, hvor fiskeørnene henter deres føde. Her vil rederne kunne placeres, så afspærring bliver delvist unødvendig og fiskeørnene vil kunne nydes af interesserede.



Dato:
27. 08. 2013



Skrevet af:
Luise Ekberg



Fotos af:
Per Ekberg



Emner:
DANSKE YNGLEFUGLE



Tags:
FISKEØRN, GRIBSKOV, PROJEKT ØRN, SJÆLDNE YNGLEFUGLE



Kilder

Fiskeørnen er i fremgang

Gribskov - en ornitologisk guldgrube

Læs mere om fiskeørn